

VL  
467

N BIÊN



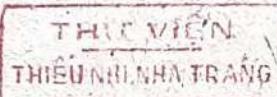
# Chiếc gương **TRUNG THỰC**

KIM ĐỒNG

VĂN BIỂN

# CHIẾC GƯƠNG TRUNG THỰC

Bìa và minh họa của ĐOÀN THANH



467 / 83

AAA58006A1  
8/81



NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐÔNG - HÀ NỘI 1980

Biên tập : ĐỊNH HẢI  
Trình bày : THY NGỌC  
Sửa bản in: NGỌC LOAN

---

In 50.200 cuốn tại Nhà máy in Tiền Bộ - Hà Nội - khuôn khổ 16 × 24.  
Số xuất bản 47/KĐA - Số in 445. In xong ngày 25 tháng 11 năm 1980.  
Gửi lưu chiểu tháng 12-1980

## CHIẾC GƯƠNG TRUNG THỰC

Hoa dừng lại trước Gương thần:

— Chào bạn!

Gương chào lại bé Hoa:

— Chúc bạn hôm nay được điềm tốt!

— Cám ơn Gương thần!

Hoa vui vẻ, định quay đi, bỗng Gương thần gọi lại:

— Kìa, cái nơ trên mái tóc bạn sắp rơi.

Hoa cài lại nơ, cảm ơn Gương rồi đến trường.

Lần nào Gương thần cũng mách cho Hoa một cái gì đó  
Khi thì cái nơ thắt chưa ngay, khi thì cái khăn quàng bị lệch. Cái  
cúc áo quên cài. Vạt áo sau lưng có vết bẩn. Hoa đến trường  
bao giờ cũng được cô giáo và các bạn khen ăn mặc chỉnh tề,  
sạch sẽ.

Hoa biết đó là công của chiếc Gương thần.

Trưa nay đi học về, vừa thấy Hoa, Gương thần bỗng cười  
rũ rượi.

Hoa đang buồn nên chẳng dừng lại.

Gương thần gọi với theo:

— Kìa, có bạn nào nghịch vẽ con ngỗng sau lưng áo bạn.

Hoa cởi áo ra xem. Không phải ngỗng mà con số 2 các  
bạn ở lớp vẽ bằng phấn trên áo Hoa.

Hoa vò áo chạy thẳng vào buồng trong



... bị cô giáo cho lính con « ngỗng »

Hoa ngồi thử trước cuốn vở toán. Trang giấy, hàng chữ như mờ đi. Nhưng con số 2 cô giáo phê lại hiện lên rất rõ. Nó lớn dần, lớn dần và hóa thành con ngỗng nhìn Hoa như muốn trêu người. Hoa gấp cuốn vở lại. Con ngỗng lại trườn ra, nấm gọn trên bìa vở, nó ngược lên nhìn Hoa như muốn hỏi tại sao mình có mặt ở đây, trên cái bàn đẹp, có bày lọ hoa xinh xinh... Tại sao ư? Chỉ vì trong giờ học tuần trước lúc cô giáo giảng, Hoa không chú ý nghe, nhìn con bướm bay ngoài sân và ước mơ mình hóa thành bướm tha hồ bay lượn, chơi xa. Đến kỳ làm bài tập, Hoa phải cẩn bút và bị cô giáo cho lính con « ngỗng » (theo cách gọi của các bạn). Câu chuyện đầu đuôi chỉ có thế. Nhưng khốn nỗi, tối nay mẹ sẽ kiểm tra vở. Và ngày kia chủ nhật mẹ sẽ phạt không cho Hoa đi xem xiếc. Ôi, nói đến xiếc, Hoa không thè nào quên được tiết mục nhào lộn trên dây. Xem hồi hộp đến quên cả thở. Và tiết mục uốn dẻo nữa. Cô diễn viên ấy cứ như người không xương. Thê là chủ nhật này... chỉ tại mày, ôi cái con ngỗng đáng ghét! Hoa cuộn cuộn vở định vắt vào xó, bỗng một ý nghĩ chợt đến rất nhanh... Hay mình biến con ngỗng thành con... Ủ, được lắm chứ! Nhưng con gì nhỉ?... Con 5, 6 hay

7, 8...? Khó quá! Con ngỗng thì quả thật khó biến thành một con số khác mà không ai biết. Nếu là «quả trứng» thì dễ, chỉ cần thêm cái râu là thành con số 6 ngon ơ. Đắng này con ngỗng, mới khó! A, có cách rồi! Cho mày một giọt mực. Một giọt mực làm như vỡ tình dính rời thì mẹ không thè nào nghĩ vào đâu được.

Nghĩ sao làm vậy. Hoa lấy lọ mực, nhô trêr mình chú ngỗng vô tội mấy giọt. Ngỗng hình như cựa quậy một chút rồi chìm mất trong màu xanh đen của giọt mực to tướng.

— Nay giờ thì yên trí nhé! Cố kêu, mẹ tớ cũng chẳng nghe.

Hoa dâng hoàng bồ cuộn vỏ vào cặp

\*\*\*

Sáng nay Hoa vui vẻ cắp sách đến trường. Ngang qua Gương thần, Hoa không có ý định dừng lại. Nhưng Gương bỗng gọi giật lại. Hoa giật mình. Chẳng lẽ Gương thần lại biết câu chuyện con ngỗng chết chìm trong giọt mực hay sao? Nếu Gương thần biết thì thế nào mẹ cũng biết. Lối



Bom nay có bạn xinh quá!

một nay nặng gấp ba, bốn lần. Không, không được. Nhưng bỏ đi không xong. Thế nào Gương thần cũng mách mẹ. Thà cứ đứng lại, sau sẽ hay. Nhưng may quá. Gương thần chỉ mách cho cô bạn nhỏ vết mực bàn ở ngón tay và cái cúc áo giữa quên cài. Hoa thở phào nhẹ cả người. À, có thể chứ. Gương thần dẫu tinh mắt đến đâu cũng không thể nhìn thấy con ngỗng giấu trong cặp, à, giấu kín trong giọt mực chứ! Mình tài thực. Hoa giấu nụ cười, cảm ơn Gương rồi đến trường.

\*\*

Trong lớp. Giờ ra chơi. Vô tình chị gió vào và lật tung trang vở của Hoa có con ngỗng chết chìm trong giọt mực. Tuấn ngồi cạnh chợt trông thấy.

Tuấn lấy làm lạ hỏi Hoa:

— Ngày, điểm 2 của bạn đâu? À, Tuấn biết rồi, có phải bạn định giấu mẹ?

Hoa đỏ mặt ấp úng:

— Mình sợ mẹ rầy.

Tuấn lắc đầu:

— Làm thế không hay đâu. Xấu lắm! Bạn định giấu dốt suốt đời hay sao?

Hoa muối khóc:

— Mình sợ... mình không muốn...

Tuấn an ủi bạn:

— Không, mình không mách với mẹ và cô giáo đâu. Nhưng lần sau bạn đừng làm thế...

Ừ, bạn Tuấn tốt quá. Xưa nay Tuấn chơi thân với Hoa. Tuấn đã hứa thì không bao giờ sai. Hoa thở phào nhẹ nhõm. Hoa gấp cuộn vở lại. Thế là con ngỗng nằm yên trong giọt mực... mẹ không biết và cô giáo cũng không biết được!

\*\*

Hoa ở lớp về dừng lại trước Gương.

Gương thần vui vẻ chào:

— Hôm nay cô bạn xinh quá!

Hoa nhìn vào Gương. Ủ, hôm nay mình nom xinh thật. Chả hôm nay là ngày cuối tuần mà. Mẹ thắt cho Hoa chiếc nơ hồng... thêm chiếc khăn quàng đỏ nòi trên áo hoa có viền dăng-ten trắng. Đôi má đỏ, lúm đồng tiền nom Hoa càng rất dễ thương. Mình sẽ mặc nguyên thế này ngày mai đi xem xiếc. Nhưng kia, cô bé trong Gương nhìn Hoa như có gì khang khác. Không, chẳng có cô bé nào cả đâu. Vẫn là cái bóng của Hoa mọi ngày trong Gương đó thôi. Nhưng sao... bạn ấy hôm nay lại nhìn mình như thế. Không phải đâu. Tại mình cảm thấy thế. Hoa định quay đi. Cô bạn trong Gương bỗng giữ Hoa lại:

— Ngày, bạn nom xinh đây. Nhưng... chiếc khăn quàng đỏ ở cổ...

Chiếc khăn quàng ở cổ Hoa vẫn thắt ngay ngắn dãy chữ.

Cô bạn trong gương lắc đầu.

— Không, mình muốn nói hôm nay, bạn không xứng đáng...

Hoa hiểu ra rồi. Lại chuyện cái con ngỗng chết trong giọt mực! Mà nó có chết đâu. Nó đang cựa quậy trong cặp Hoa. Nó ló cái đầu xanh đen. Kia, cái cổ vươn dài, rồi toàn thân trườn ra khỏi cặp. À, một con ngỗng màu xanh! Gương thầm cười rũ rượi. Sao lại thế này nhỉ. Mình tưởng chuyện đó giấu im đi được rồi. Thế cái cô bé trong Gương là ai? Sao cô ta lại nhìn mình như thế? Cô bạn trong Gương nghiêm nét mặt:

— Con ngỗng suýt chết oan. Còn lỗi bạn chẳng oan chút nào. Bạn định lừa dối người mẹ suốt đời cực khổ lo lắng cho bạn hay sao. Bạn nên suy nghĩ lại đi.

Bé Hoa không nghe nòi nữa, nước mắt lưng tròng. Em xách cặp chạy vào buồng trong. Con ngỗng màu xanh đen lách bạch chạy theo...

Cô bạn trong Gương cũng biến mất.

Nhưng trong lòng Hoa vẫn vang lên tiếng nói của cô bạn và hình như cả tiếng của Tuấn:

— Làm thế không hay đâu, xấu lắm! Bạn định giấu dốt suốt đời sao...?

Hoa gục đầu xuống bàn nức nở...



Sáng chủ nhật.

Mẹ cài chiếc nơ hồng trên mái tóc, sửa lại chiếc khăn quàng  
đó cho cô con gái yêu.

Hoa gục đầu vào lòng mẹ:

– Mẹ, con không đi xem xiếc đâu.

Mẹ âu yếm vuốt tóc Hoa:

– Đi chứ con, hôm nay có tiết mục mới.

Hoa ấp úng:

– Nhưng con...

– Không, tối hôm qua con đã hối lỗi, mẹ không phạt con  
đâu. Nhớ lần sau đừng bao giờ làm thế nữa.

Hoa nhìn mẹ, lòng tràn đầy biết ơn.

Hoa ra cửa. Em dừng lại trước gương

Gương thần vui vẻ chào Hoa:

– Chúc bạn hôm nay một ngày vui.

Cô bạn trong Gương cũng nhìn Hoa, mỉm cười dịu dàng:

– Chúc bạn Hoa hôm nay một ngày vui.

Hoa chào Gương thần cùng cô bạn trong gương rồi hồn hở  
nhảy chấn sáo ra ngoài.

Bạn Tuấn đã chờ ở ngõ.

Sáng chủ nhật, Trời trong xanh...

15-5-1977

## ĐỒI HÀI THẦN

Chú bé cầm đồi hài ngầm nghĩa, đồi hài chú vừa mới bắt  
được. Chà! Đồi hài cò lõ kỵ quái này ai quẳng đi dãy mà. Mang  
cái của nợ này vào chi thêm nặng chân. Chú định quẳng đi. Bỗng  
từ trong đồi hài có tiếng kêu:

– Đừng! Đồi hài thần đây! Người nào di đồi hài này thì  
không một ai đuổi kịp.



...đã thấy chú bé đang cưỡi trên lưng địch thủ...

La thật, như chuyện chiêm bao. Nhưng cứ đi thử xem sao. Không dùng thì ta lại vất đi. Chú bé ướm thử một chiếc. Người chú bỗng nhẹ lâng lâng. Chú mang chiếc thứ hai vào và bước thử. Ô hay! Chẳng có cánh mà người cứ như đang bay lướt trên cỏ, êm như làn gió. Chẳng cần chạy chú cũng vượt được tất cả những ai chú gặp dọc đường. Kìa, thò ơi! Cho chú mày chạy trước. Chạy hết sức đi. Chạy như lúc bị lão chồn đuổi. Tớ sẽ vượt cho coi. Chờ cho thỏ chạy trước một quãng khá xa, chỉ cần vài bước, chú bé đã đuổi kịp và vượt thỏ. A, chào hươu sao! Cậu có bốn chân dài, nồi tiếng chạy nhanh. Tớ cũng chấp cậu chạy trước. Cứ chạy trước nữa đi. Xa nữa. Tớ sẽ đuổi kịp cho coi. Hươu chạy trước một quãng khá xa. Lúc quay lại nhìn thì thấy chú bé đang tiến sát mình. Hươu chưa hết ngạc nhiên thì chú bé đã vượt hươu một quãng dài.

Hươu và thỏ bảo nhau: chưa thấy ai chạy nhanh bằng chú bé ấy.

Hôm sau, nhiều thú rừng rủ nhau đến chạy thi với chú bé: nai, mang, hoẵng và cả trăn gió nữa. Nhưng chẳng ai vượt nồi chú bé cõi đời hài kỳ lạ. Tiếng đồn «chú bé chạy nhanh nhất» vang đi khắp nơi. Đến nỗi ngựa vẫn — một giống ngựa hoang chạy nhanh nhất trong dòng họ ngựa — từ thảo nguyên xa xôi cũng tìm đến thử sức với chú bé. Nếu quả lần này chú bé thắng cuộc nữa thì không còn ai chạy nhanh hơn chú bé. Cuộc thi bắt đầu. Tiếng trống của anh trọng tài gấu đã nồi lên rồi mà chú bé vẫn còn nhàn nha. Ngựa vẫn lướt trên cỏ như một mũi tên bắn. Đợi ngựa vẫn mất hút dăng xa, bấy giờ chú bé mới lấy đòn hài treo trên cõi xuống xò vào chân. Và lạ lùng chưa, chỉ loáng sau, người ta đã thấy chú bé đang cưỡi trên lưng địch thủ của mình phi nước đại trở về...

Tiếng đồn chú bé chạy nhanh nhất vang đi khắp nơi.

Ngày lại ngày, chú bé hỏi hài thản:

— Có còn ai chạy nhanh hơn tôi không?

— Hiện nay trên mặt đất này chưa ai vượt nồi chú! — từ trong đòn hài vang lên tiếng nói.

Chú bé cười đặc ý:

— Hiện nay và cả sau này cũng không ai vượt nồi tôi!

Từ ngày có dôi hài thǎn, chú bé không mẩy khi ở nhà. Trên dời có bao nhiêu thú vui hấp dẫn. Sáng tinh mơ, người ta gặp chú ở hội thi gà chơi thôn Đông. Chiều người ta thấy chú chơi chơi chim ở thôn Đoài. Hôm nay chú chơi ở thôn Nam. Ngày hôm sau chú có mặt ở thôn Bắc. Có dôi hài thǎn, đường xa mẩy cũng hóa gần. Chú đi không chờ trời sáng. Về quên mặt trời lặn. Đói, chú rẽ qua nhà. Có mo cơm lúc nào mẹ chú cũng treo sẵn trước cửa...



### Thời gian qua.

Cây bàng trước sân nhà đã mẩy lần thay lá. Chú bé lớn nhanh. Chẳng mẩy chốc chú đã trở thành một chàng trai. Dôi hài cũng rộng ra theo bàn chân người chủ.

... Một hôm có cuộc thi của các loài tôm cá dưới biển. A, trước nay mình chưa có dịp thử sức với loài dưới nước. Phải thử một phen chơi. Nếu mình thắng nữa thì... chẳng những trên cạn mà cả dưới nước, ta cũng là người chạy nhanh nhất! Chàng trai quyết định lên đường. Biển Đông bày ra trước mặt. Chàng trai hơi chột dạ. Mặt nước mênh mông đầy sóng kia đâu phải là nơi quen thuộc của mình.

— Anh cứ mang dôi hài vào. Tất cả tôm cá không ai vượt nòi anh! — từ trong dôi hài vang ra tiếng nói quen thuộc...

Tôm, cua, cá nhìn người khách lạ bằng đôi mắt hoài nghi. Làm sao chàng trai nọ có thè là đấu thủ của họ, con cháu của một dòng họ ngàn đời quen sông nước. Nhưng một điều không ai ngờ tới là chàng trai đã thắng tất cả những người con của Long vương. Chàng bơi dưới nước cũng dễ dàng như chạy trên bộ. Người ta quàng lên cổ chàng trai có dôi hài thǎn vòng hoa chiến thắng kết bằng san hô.

Tiếng tăm «người bơi nhanh nhất» vang đi bốn biển.

Ngày lại ngày, chàng trai hỏi hài thǎn:

— Có còn ai bơi nhanh bằng ta không?

— Hiện nay dưới biển chưa có ai bơi nhanh bằng anh! — từ trong dội hài vang lên tiếng nói quen thuộc.

Chàng trai cười đặc ý:

— Hiện nay và cả sau này không ai vượt nổi được ta!

\*\*

Từ đó, chàng trai càng không mấy khi ở nhà. So với thời thơ ấu, bây giờ có thêm những thú vui hấp dẫn hơn: chàng vẫn mê các hội vật, hội đua thuyền, hội chơi chim, chơi gà ngày nọ. Nhưng bây giờ còn cộng thêm cái thú đi xem hát phường vải, hát giãm, hát quan họ. Tối hôm nay người ta gặp chàng ở hội hát phường vải xứ Nghệ. Hôm sau chàng có mặt ở đêm hội quan họ Bắc Ninh. Có dội hài thần, đường xa mấy cũng hóa gần. Cứ vui chơi thỏa thuê. Lúc nào dội, dội hài thần giúp chàng rẽ qua nhà. Có mo cơm to vợ chàng gói sẵn treo trước cổng nhà.

\*\*

Thời gian trôi qua.

Cây bàng trước sân thêm mười mấy lần ra hoa, rụng lá. Chàng trai chẳng mấy chốc tóc đã hoa râm. Bây giờ thì ông lão có những thú vui khác. Thú vui của tuổi già. Sáng, ông có thể đi hàng mấy chục dặm gặp một ông bạn cũ, cùng nhau dẫu một ván cờ tướng. Chiều tối rủ vài người bạn thân cùng nhau uống chén trà thơm, rình xem hoa quỳnh nở. Thời gian trôi qua. Nhưng dội hài chẳng mòn đi chút nào. Vì đó là dội hài thần. Cho đến tận bây giờ từ nguồn xuống biển chưa ai vượt nổi ông lão.

... Một hôm ông đang ngồi trong nhà nhâm rượu, chợt thấy cánh chim bay ngoài cửa, bỗng nảy ra ý nghĩ: Mình đã thắng các loài thú chạy trên mặt đất, cả các loài cá bơi trong nước. Còn loài chim đang bay kia... Ông mơ đến tràng hoa chiến thắng kết bằng những sợi lông chim đẹp nhất. Nhưng làm sao, làm sao?

— Ông cứ mang dội hài vào. Tất cả loài chim không một ai vượt nổi ông. — Từ trong dội hài lại vang lên tiếng nói quen thuộc.

— A, cảm ơn thần hài!

Chẳng dè chậm một ngày, ông lấy doi hài quàng trên cổ  
xuống, từ giã vợ con lên đường. Kia, chào chim caws, ta không  
thèm bay thi với chú em đâu. Chú em chỉ đáng là loài chim đưa  
thư. Chào cánh én. Chú nhẹ nhàng, lanh lẹn đấy, nhưng chú chỉ  
giỏi lượn vòng. Chèo béo bay nhanh, hơn đời về lòng dung cảm,  
nhưng chưa phải là đối thủ của ta. Hãy lên tận đỉnh núi xa tít  
trên kia, tìm lão đại bàng, vua của các loài chim. Đại bàng có  
doi cánh lớn. Một ông tò nào của nó xưa đã từng cắp nồi một  
công chúa trốn đi... Ta thắng đại bàng là thắng cả loài chim.



Chẳng mấy chốc ông đã tìm thấy chỗ đại bàng ở.

Một cuộc nỗi chuyện ngắn gọn giữa vua của các loài chim  
và người có doi hài thần. Họ thỏa thuận một cuộc bay thi chưa  
từng có. Chỗ khởi đầu cuộc bay là đỉnh núi phương Nam. Dích  
cuối cùng là đỉnh núi phương Bắc. Dưới cánh họ là vô vàn vực  
thẳm và biển Đông cuộn sóng.

Tất cả muôn loài trên mặt đất đều theo doi cuộc thi kỳ lạ  
này. Và một điều không ai ngờ đã xảy đến: ông lão với doi hài  
thần đã vượt bỏ vua của các loài chim...

Người ta tặng ông danh hiệu « Người bay nhanh nhất ». Tiếng  
tăm ông bay di khắp bốn phương...

Về nhà, ông hỏi hài thần:

— Trên đời này có ai bay nhanh hơn ta không?

Ông lão mỉm cười, doi mắt mơ màng chờ đợi câu trả lời quen  
thuộc. Mấy chục năm trời, ông đã từng quen với điệp khúc êm  
tai đó rồi!

Lần này không phải từ doi hài thần vang ra tiếng nói, mà  
thần hài từ trong doi hài bỗng hiện ra. Một vị thần như ta thường  
gặp trong các chuyện cổ dân gian. Tiếng thần hôm nay bỗng  
trầm xuống:

— Có. Có người còn bay nhanh hơn ông.

— Ai? Thần nói thế nào? — Ông bàng hoàng không tin ở  
tai mình nữa.

Thần hài bèn đưa cho Ông chiếc gương. Ông cầm gương soi bỗng rùng mình ném gương đi:

- Ai trong đó?
- Chính là Ông.
- Không, ta không thể chống già thế được!
- Nhưng đúng là Ông. Ủ, mới ngày nào...
- Ta chưa làm được việc gì cả!
- Nay giờ thì không còn thì giờ nữa.

Ông lão lượm mảnh gương lên soi và bật khóc.

Thần hài lắc đầu:

- Ta rất tiếc! Ta không đủ tài để giúp Ông. Ta không có cách nào vượt nỗi thời gian.

## CÔ BÉ VÀ CÁNH BUỚM

Kia, có một cánh hoa vàng diêm đò. Đẹp ơi là đẹp! Chẳng biết họa sĩ nào khéo tay và tỉ mẩn đến thế. Phải hái cẩn lọ mới được. Cô bé len vào lùm cây định ngắt, cánh hoa vụt bay lên. À, ra con bướm! Sau phút giây bất ngờ, cô bé đuổi theo.

Dường như biết cô bé say mê mình, Bướm càng như muốn khoe đôi cánh màu rực rỡ. Cứ chập chờn, khi gần khi xa. Lúc vọt lên cao, lúc sà xuống thấp. Có khi chỉ vừa tầm tay cô bé, như muốn trêu người: Nào, bắt tớ đi. Chẳng làm gì được tớ đâu! «À, đã thế thì phải chộp cho kỳ được». Cô bé đuổi theo Bướm qua các lùm hoa, qua các bụi cây. Mấy lần suýt ngã. Mồ hôi lấm tãm trên mặt.

Cả hai bắt đầu mệt.

- Nay, tại sao dăng ấy cứ muốn bắt tớ? – Bướm hỏi.

Cô bé đáp rất thực:

- Tớ muốn ép dăng ấy vào sách. Dăng ấy có đôi cánh rất đẹp. Thích ơi là thích!



Cô bé đuổi theo

— Hừ, nói cứ như thật!  
Sao dăng ấy không xin bố  
mẹ cho dăng ấy dài cánh  
như tớ có hơn không?

— Tớ... không biết.

— Ủ, không biết. Đề tớ kè  
cho nghe. Một chuyện cò<sup>tích</sup>.

Cô bé nghe nói chuyện  
cò tích, mắt sáng lên. Bướm  
vàng liền thoảng:

— Thế dăng ấy đã bao giờ  
nghe ai kè chuyện xảy ra ở  
cái kho báu nhà Trời chưa?  
Hay lầm cơ! Chuyện này  
Bướm Ông kè cho tớ nghe  
dãy.

Quả thật cô bé chưa bao  
giờ nghe nói đến kho báu  
như thế

- Dăng ấy kè đi.
- Cơ mà dài lắm.
- Dài mấy cây số tớ cũng  
nghe.

Dài mấy ... cây số!

Quả cái cô bé ham nghe  
chuyện cò tích này hay thực.

— Được rồi, tớ sẽ kè.

★

Cô bé ngồi trên thảm cỏ.  
Bướm vàng đậu trên cành  
hoa đại thấp, bắt đầu câu  
chuyện. Theo lời Bướm kè,  
các hình ảnh như hiện dần

ra trước đồi măt xanh non. Nhà cửa, ao cá vườn rau nhường chỗ cho quang cảnh буди đầu hoang sơ của trái đất...

Giọng Bướm vàng nhẹ nhẹ, gợi một không khí xa xưa. Cái thuở người và vật nói cùng một thứ tiếng. Cái thời xa lắc xa lơ, voi chưa có ngà, trâu chưa có sừng, hổ chưa có móng vuốt và chim chưa có cánh như ngày nay... Một hôm Thượng đế tập hợp muôn loài lại dè phân phát các kho báu. Có nhiều kho. Nhưng có ba kho quý nhất. Kho thuốc nhuộm, kho vũ khí và kho lông vũ.

Kho thuốc nhuộm vừa mở. Chú gấu cơm dùm cơm gói chực sẵn ngoài cửa từ bao giờ, chùm cả bốn chân nhảy ùm vào một thùng gần nhất. Lúc chú chui rã thì ai nấy cười lăn. Toàn thân chú đen như cột nhà cháy. May lúc đó mồm chú ngậm chặt nên đến nay còn giữ được bộ răng trắng. Bản tính anh chàng vốn háu ăn mà! Khô thay, thuốc nhà trời hẽ nhuộm một lần thì không bao giờ tẩy sạch được. Đến lượt anh chàng báo, khôn hơn, dừng ngoài hai tay vục lấp vục dè vào mấy chiếc thùng gần đấy thoa lên khắp người, nên bộ cánh anh chàng lỗ đen, vàng, trắng. Đầu sao nom cũng dễ coi một tí.

Hổ chẳng thiết tha lắm với cái mẽ bên ngoài. Cái hắp dẫn dối với chú là kho vũ khí dăng kia. Chú chỉ quét vội lên một lớp thuốc nhuộm màu vàng sẫm.

Sư tử biết vẻ đẹp của mình là ở cốt cách oai phong lâm liệt, nên cũng chỉ thoa lên người lớp thuốc nhuộm màu vàng, dè tôn lên vẻ uy nghi của một дэгч chúa sơn lâm. Bò rừng như biết cuộc đời sau này của mình gắn liền với đất nên cũng chọn màu vàng đất giản dị. Trâu, voi chậm chạp; đến muôn, chỉ còn loại thuốc nhuộm màu xám, dành nhuộm tạm vậy. Tranh nhau nhiều nhất ở kho màu là cá, tôm, cua, bướm và các loài chim.

Các cô gái con vua thủy tề bỏ rất nhiều công to vẽ cho mình những chiếc vây, những cặp vi, những bộ đuôi sắc màu tinh tế, uyển chuyển. Họ nhà bướm và chim cũng không kém về nghệ thuật tự trang trí cho mình những bộ lông, cánh đẹp nhất, cho đến ngày nay họ vẫn còn là niềm ngạc nhiên đối với muôn loài về vẻ đẹp, về màu sắc của mình...

Kho vũ khí dường như chỉ dành cho những anh chàng to xác. Cửa kho vừa mở, bác voi vội vàng nhặt hai cái răng dài nhất cắm hai bên mép. Răng dài quá không nhai được, nên

quanh năm bắc phải chén toàn cỏ, lá. Lâu ngày không dùng đến, cặp răng biến thành đôi ngà. Dầu sao được bộ ngà nom cũng hay. Chàng hò sau lúc ở kho màu ra, nhảy vào kho vũ khí. Chú ta chọn mãi, cuối cùng mới bằng lòng với bộ móng vuốt. Tuy nó không to nhưng là thứ vũ khí lợi hại đây. Nguy hiểm nhất là loại vũ khí giấu kín trong người. Sẽ là nỗi khiếp sợ của các loài thú khác. Hươu nai vốn tính trẻ con, thấy mấy cặp sừng mọc tua lên như cành cây, thích quá, chộp ngay cầm vội lên đầu.

Các bắc trâu, bò tính vốn điềm đạm, khiêm nhường chỉ chọn đôi sừng nhỏ cầm hai bên trán. Họ cũng chẳng đánh ai. Chỉ lúc cần thì tự vệ. Kho vũ khí to thế nhưng chỉ một loáng hết nhẵn. Ngựa ở xa đến chậm, không còn gì cả. Chút sừng cũng không có. Thượng đế thương ngựa lành, không khéo bị các con thú khác ăn thịt, bèn thòi vào chân ngựa ít gió, giúp cho ngựa có sức chạy nhanh.

Kho vũ khí còn có mấy vò thuốc độc. Chẳng thấy ai chạm đến, ngoài bọn rắn, rết. Bọn này lòng dạ độc, giấu vũ khí ngay trong mồm.

Tại kho lông vũ cũng rộn rịp. Nhưng là vẻ rộn rịp dễ yêu. Hầu hết là những con thú bé nhỏ, hiền lành. Rất nhiều chim. Chúng vừa hót líu lo vừa chọn những chiếc lông vũ dài cắm vào nách thành những bộ cánh thần tiên, có thể bay lên khỏi mặt đất.

Chị công không nghĩ đến chuyện bay. Chị chọn những chiếc lông dài và đẹp nhất. Khi xòe ra biến thành những chiếc quạt tròn, rực rỡ ánh mặt trời mọc... Đà diều, tận sa mạc xa chạy vội đến, cặp cánh khá to nhưng không cất nỗi tấm thân nặng nề kia, dành vẫn cặp giờ cũ chạy bộ trở về sa mạc. Chồn cũng mò đến. Vật liệu trong kho không còn mấy. Dầu sao chúng cũng nhặt được một ít, nhưng không đủ phân phát cho cả dòng họ. Về sau chỉ có một ít chồn bay. Họ nhà bướm sau khi lắp cánh vào người, bèn thoa lên một lượt phấn hồng và bỏ nhiều thì giờ dè trang sức. Đường như muốn thi tài, thi sắc với trăm hoa.

\*\*

— Thế còn người? — cô bé ngạc nhiên kêu lên. — Con người lúc đó không được đến các kho báu hay sao?

- Ủ nhỉ! Sao không nghe ông tớ nói. Cửa kho mở cho tất cả muôn loài. Tớ nghĩ chắc lúc đó người bận.

- Bạn! - cô bé kêu lên, tức tối. - Bạn gì mới được chứ? Cà maryl kho báu mà người chẳng được một tí!

Cô bé tức là phải. Cô hoàn toàn không hiểu được. Tại sao các con vật khác biết tự lo cho mình những chiếc sừng, những móng vuốt, những dôi cánh, hay ít ra lọ thuốc nhuộm để trang điểm cho mình, thì tờ tiên cô, con người ngày xưa, theo cô biết, lại đi dèo những mảnh đá vỡ, chặt những cành cây? Dàn bà đi lượm hái, dàn ông đi săn... Không ai chịu lo cho bản thân mình cả.

Bướm vàng nhìn cô bé, vẻ thông cảm:

- Đấy, thấy chưa! Lỗi ở tờ tiên dăng ấy. Bay giờ dăng ấy có khóc cũng không được nữa đâu. Dũng có mà đi đòi dôi cánh đẹp của tớ. Đi mà bắt đèn tờ tiên dăng ấy.



... ô kia, trước mặt cô bé và bướm vàng là một ông lão...

Bắt đèn tờ tiên. Ý kiến bướm vàng ngộ nghĩnh thực... Mà... ô kìa, trước mặt cô bé và bướm vàng là một ông lão, với bộ áo quần bằng vỏ cây khô, ông đang dùng chiếc gậy, đầu vót nhọn đào đất trồng cây. Ông dừng tay bước lại, vuốt tóc cô bé:

— Cháu bé của ông. Cháu đừng tức. Hãy nói với cô bạn nhỏ xinh đẹp của cháu là nếu ngày đó, ông và tất cả bà con bắt chước loài vật đồ xô vào các kho báu của nhà trời thì trái đất không thể nào được như ngày nay. Lúc này cháu đã trông thấy rồi đấy. Bướm và tất cả các loài vật khác chỉ lo cho bản thân mình. Còn con người, cháu biết đấy. Không ai sống được một mình cả. Mọi người lo cho nhau. Hay cháu vẫn còn tiếc mấy cái kho báu đó. Con người ngày nay chẳng có cánh là gì! Nó bay nhanh không một loài chim nào đuổi kịp. Không cần kho vũ khí nhà trời, con người đã chinh phục được các loài thú dữ.

Ông lấy trong túi ra một mảnh đá vỡ. Cô bé cầm mảnh đá. Nó giống hình một cái rìu. Em đã hiểu. Từ mảnh đá vỡ đó, con người di lên...

Ừ, nếu ngay từ buỗi đầu con người chỉ lo cho bộ cánh của mình thì chẳng hơn gì các loài vật khác ngày nay.

Bé nhìn bướm. Bộ cánh vàng diêm hoa của nó đẹp biết bao. Nhưng bé không còn thấy ghèn với bướm nữa. Có ghen với bướm họa chăng chỉ có các loài hoa...

## CƠN GIẬN CỦA THƯỢNG ĐẾ

Trong câu chuyện mà bướm vàng kè cho cô bạn nghe quên một chi tiết thú vị. Đó là cơn giận của Thượng đế lúc ngài ở kho cánh.

Câu chuyện ấy như sau:

Ngày đó trên trái đất chưa có động vật nào có cánh. Thượng đế một hôm mở kho cánh ra phân phát cho muôn loài. Loài vật sắp hàng trước kho đồng vô kề. Một điều đáng ngạc nhiên là có cả họ nhà rắn nữa. Mặc dầu chúng đã kiểm đâu ra được hàng trăm chân giấu dưới bụng.

Thượng đế nhìn các «khách hàng» của mình một lượt, rồi phán hỏi:

— Nếu ta cho các ngươi đôi cánh, các ngươi sẽ làm gì?

Rắn nhanh nhảy trườn lên trước, đầu cất cao:

— Có cánh, con sẽ làm được rất nhiều việc. Trước hết sẽ nuốt hết vào mồm lũ chim oắt con đang nhảy trên cây cho chúng nó thôi hot.

Thượng đế chau mày. Ngài liền biến tất cả chân rắn vào bụng.

— Suốt đời chúng bay không thoát khỏi mặt đất.

Thượng đế nhìn vào đám ca sĩ tí hon của đất trời.

Chim tiến ra thưa:

— Nếu có cánh con sẽ bay theo tiếng hot. Con sẽ hot cho trời thêm xanh, nắng thêm hồng. Con sẽ làm cho trái đất, cuộc đời xanh hơn.

Thượng đế vui lòng. Truyền dem phát cho chim những bộ cánh đẹp, nhẹ. Chim bay đến đâu, hot đến đó. Màu xanh bay theo cùng.

Đến lượt bướm bước ra:

— Con không hot được như chim. Nhưng con sẽ là hoa. Những bông hoa biết bay. Không cần đất, không cần cây. Hoa vẫn sống được. Con nguyên sẽ là niềm vui, là vẻ đẹp của đất trời.

Thượng đế cảm động, truyền dem phát cho bướm những bộ cánh đẹp nhất, và cho riêng mấy hộp thuốc màu dè bướm tha hồ tò dièm.

Thượng đế gọi con người lại.

Người thưa:

— Nếu có đôi cánh... Vâng, nếu có đôi cánh không lồ (Thượng đế chau mày) con người sẽ bay lên trời. Con người sẽ nối liền các sông hồ, các đại dương. Con người sẽ bay lên mặt trăng, lên đến các vì sao xa nhất. Người sẽ nối liền Đất với Trời. Thưa Thượng đế, người sẽ làm chủ thiên nhiên.

Chưa kịp nghe hết câu, Thượng đế tưởng muôn ngất đi. Ngài giật run người. Chưa có một con vật nào dám ngạo mạn như hắn.

— Được, đã thế thì người hãy tự làm lấy cho người dội cánh khồng lồ mà bay!

Phán xong, ngài vẫn chưa nguôi giận. Trước khi trở về trời, ngài còn ra lệnh cho thần Đất:

— Hãy lấy xích, xích chân cái lũ người kiêu ngạo kia lại. Dũng bao giờ cho nó bước ra khỏi mặt đất một bước. Nhắc chân ra khỏi đất hắn sẽ đứng không vững.

Thần Đất vâng lời, dùng xích, xích chặt chân người vào Đất. Thần còn lo xa hơn. Xích luôn tất cả muôn loài khác. Riêng đối với chim, thần dùng một sợi dây dài, chim có thể bay ra khỏi mặt đất nhưng rồi cuối cùng cũng phải trở về với Đất.



Sau ngày mở các kho báu, Thượng đế xoa tay yên nghỉ. Cơn giận ngày nọ rồi cũng nguôi dần. Lòng Trời bao la. Nhớ làm gì những chuyện nhỏ dưới trần gian. Và chẳng đã có sợi dây xích của thần Đất buộc chặt con người ngạo mạn kia rồi. Thượng đế ngủ một giấc dài...

Trái đất trải qua bao biến đổi. Bao lần núi sụt xuống thành biển sâu. Biển dâng lên thành núi cao. Hàng triệu năm đã qua. Câu chuyện phân phát các kho báu hình như chẳng còn ai nhớ. Bỗng một hôm lòng Trời vui, ngài này ra ý muốn xem lại các con giống của mình. Chúng nó sử dụng các kho báu của Trời ra sao.

Thượng đế cùng các triều thần xuống trần gian.

Con giống đầu tiên Thượng đế gặp là chim. Chúng có mặt khắp nơi. Chúng bay lượn, như có bàn tay ai thảm vào màn trời xanh. Chim bay đến đâu, tiếng hót theo đến đó. Thượng đế rất hài lòng về tác phầm kỳ diệu của mình. Kìa nữa, những cánh hoa muôn màu. Những dóa hoa xinh xẻo biết bay. Chả trách, trong đám triều thần có kẻ chẳng đã tâu rằng dưới trần thế có loại hoa biết bay!... Thượng đế nhìn xuống nước. Từ hồ sông cho đến biển khơi, cá trăm loài bơi lượn đông vui. Kìa, chào chú gấu. Mấy vạn năm rồi vẫn một màu đen tuyền (nghe đâu về sau anh chàng chỉ ăn toàn mật ong và chịu đòn dốt, tự trùng phạt cái tính tham lam của mình). Chú Hổ có bộ lông vẫn khá

đặc biệt. Nếu hỏi, chắc không bao giờ chú chịu kè cái trận đòn  
đáng nhớ dạo nọ với bác nông dân.

Bác voi già bao lần muốn trả lại cặp ngà đè đồi lấy bộ răng.  
Nhưng nghĩ di nghĩ lại cũng tức. Thôi, trời cho sao biết vậy.  
Chú vác nặng một tí cũng không sao. Công múa, mừng Thượng  
dế một diệu múa nón. Đuôi xòe ra như mặt trời mọc. Thượng dể  
sai viên ngự sử đi theo viết tặng mấy chữ: «Nghệ sĩ của núi rừng».

Thượng dể diễm qua một lượt. Có nhiều loài vắng mặt.  
Chắc chúng đã mất đi sau những biến động lớn. Có loài đã thay  
hình đồi dạng. Nhưng vẫn giữ cái cốt cách ban đầu trời nặn.  
Còn thiếu một điều gì đó mà Thượng dể không nhớ ra, hình như  
là một cơn giận. A, kia rồi! Một con vật mình tròn dài, đang bò  
sát đất. Nó ngó đầu nhìn Thượng dể vẻ trách móc. Dúng hẵn,  
con rắn hồn láo! Thượng dể băng lòng về sự trùng phạt của  
mình ngày nọ. Hàng trăm chân cho đến nay vẫn nằm trong bụng.  
Ngữ này mà bay được, nó dám nuốt tươi cả Trời. Chuyện nọ  
gọi chuyện kia. Còn một cái gì nữa hơn là một cơn giận bình  
thường. A, Thượng dể nhớ ra rồi! Dúng! Sau đó là một sự trùng  
phạt đích đáng đối với một vật nhỏ bé hồi đó dám nhạo-báng cả  
Trời... Hừ, nếu cho đôi cánh, nó sẽ bay lên các vì sao xa nhất.  
Sẽ nối liền Đất với Trời. Nó sẽ làm chủ thiên nhiên nghĩa là,  
nghĩa là... làm chủ cả Thượng dể nữa! Thượng dể thoáng có ý  
nghĩ gấp lại kè tội phạm ngày xưa, xem hẵn đã hối cải ra sao.  
Trái bao nhiêu năm, chắc chúng đã dù thì giờ suy nghĩ lại về sự  
ngạo mạn của mình. Ngài truyền di gọi con người lại.

... Trong lúc chờ đợi, Thượng dể bỗng lén cơn đau bụng.  
Chưa bao giờ ngài đau đến thế. Thuốc thang dè cả ở nhà Trời.  
Viên ngự y chắc giờ cũng đang ngủ say trên đó. Phải về ngay  
thôi. Nhưng làm sao bay nỗi! Gọi tất cả chim lại. Nhưng hàng  
vạn cánh chim gộp lại cũng không thè nào cảng nỗi Thượng dể  
về Trời.

Các thần cũng bó tay. Các vị chỉ yến tiệc linh đình là giỏi.  
Lúc lâm sự thì dùn cho nhau. Kìa, hình như có bóng con chim  
già to lầm. Nó đang bay đến. Một con giống của Trời nặn ra?  
Mình nặn hàng triệu loài, làm sao nhá nỗi! Hãy cứ gọi nó lại.  
Chim bay đến. Dúng là một con chim không lồ. Hơi thở nó thổi



A, kia rồ! Một con vật mình tròn dài...

bật cả cây rừng. Chừng muôn thời bay luôn cả Thượng đế lẩn đáy triều thần.

Chim không chờ Thượng đế trên lưng hay trên đôi cánh rộng mà nó nhốt ngài trong bụng. Láo thật! Nhưng thói thường, qua sông thì phải lụy đò. Phải về Trời càng sớm càng tốt. Sí diện lúc này chỉ thiệt thán. Chim bay nhanh hơn gió. Chẳng mấy chốc tới Thiên đình. Trước khi chui ra khỏi bụng chim, Thượng đế liếc nhìn về phía trước. Lạ lùng hết sức. Trong đầu chim là một con giống... chính tay Thượng đế nặn ra. Chính hắn, cái thằng người ngộ mạn ngày nọ. Thượng đế không thè nào tưởng tượng nỗi. Thế này là thế nào? Con chim này là chim gì, ai nặn ra nó? Mà sao kẻ tội phạm của Trời lại cưỡi? Thượng đế nhớ như in câu chuyện xảy ra ở cửa kho ngày trước. Nhưng cơn giận ngày nọ bây giờ đã hoàn toàn nhường chỗ cho sự ngạc nhiên. Mái suy nghĩ ngài quên mất cả cơn đau bụng...

\* \* \*

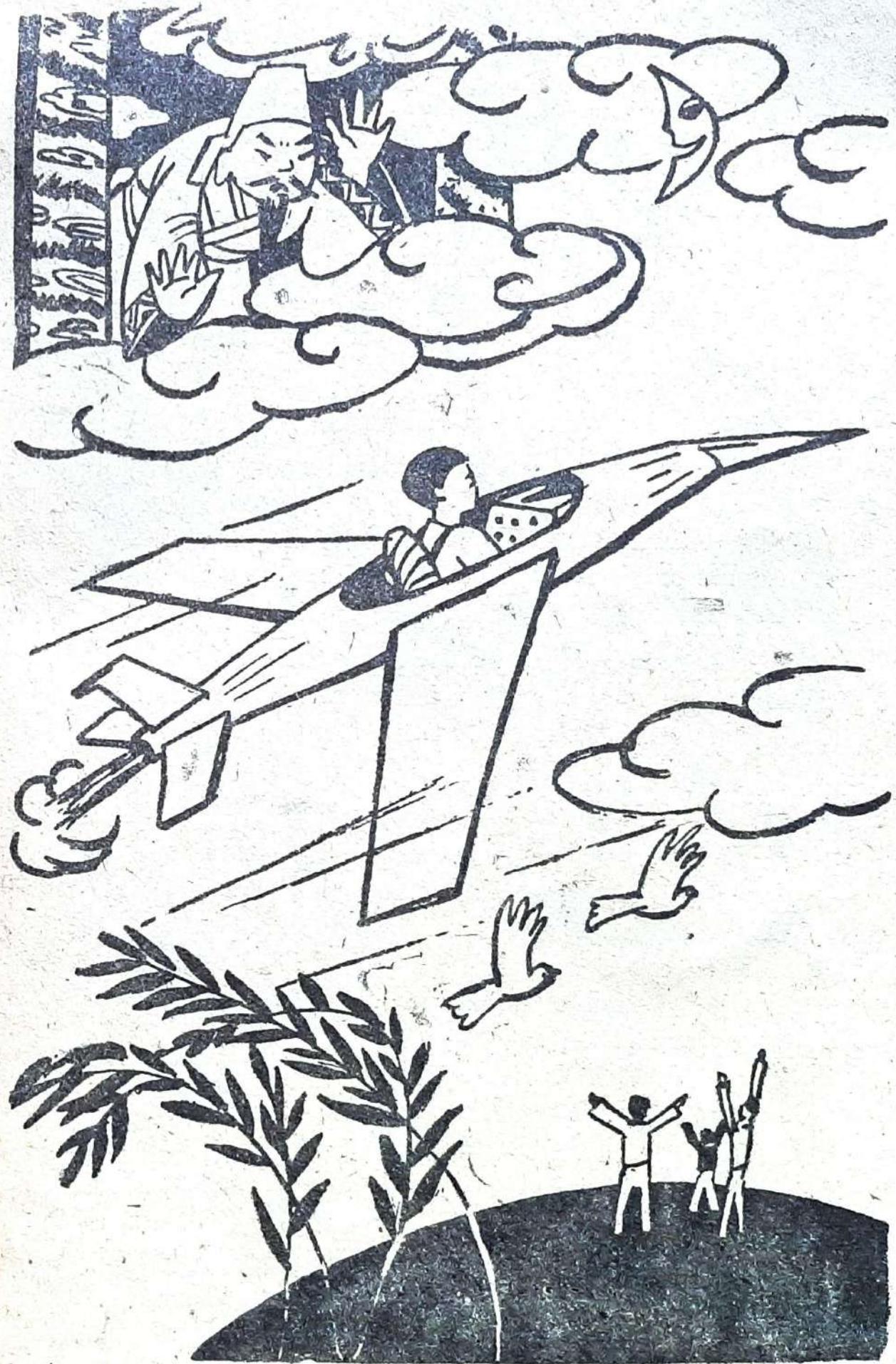
Dúng là Thượng đế quên cả chuyện đau bụng. Cái hình ảnh thằng người cưỡi con chim không lồ bay lên tận trời xanh đã chiếm hết tâm trí ngài. Chuyện gì đã xảy ra trong thời gian qua? Dúng là con người đã bay lên khỏi mặt đất. Với đôi cánh đó nó đã bay lên Mặt trăng, tự tay nó đã nối liền Trời và Đất. Nghĩa là nối liền Thượng đế với ma quỷ! (Ngài rùng mình). Nó sẽ làm chủ thiên nhiên. Nguy, nguy thật! Phải gọi Thần Đất xét hỏi việc này ngay tức khắc.

Thần Đất đến.

Thần Đất không chối cãi con chim đó là do con người làm ra. Nó không lấy nguyên liệu trong kho báu của nhà Trời mà lấy từ trong ruột Đất.

— Ta biết! — Thượng đế cắt ngang. — Ta có phải là trẻ con đâu! Điều ta muốn người trả lời là sợi dây xích kia. Ta nghĩ người đã dùng một sợi xích băng... mặng nhẹn để buộc chân lũ người ngộ mạn kia vào Trái Đất.

Thật là oan cho thần Đất. Suốt triệu năm nay Thần Đất vẫn làm tốt công việc Trời giao: buộc chặt tất cả muôn loài vào Trái Đất vĩnh viễn. Nhẹ như hạt bụi, bị Thần Gió cuốn lên, rồi cuối



Đúng là con người đã bay lên khỏi mặt đất...

cùng cõng trở về Đất. Không phải Thần Đất đã dùng sợi dây xích bằng đồng hay bằng sắt. Một sợi dây vô hình, một sức hút kỳ lạ. Tất cả mọi vật lớn bé trên Trái Đất từ hàng triệu năm nay đều chịu chung một số phận như thế. Con người, kẻ đã từng xúc phạm Thượng đế, tất nhiên cũng không thoát khỏi sự trừng phạt đó.

— Vậy thì — Thượng đế gặng hỏi — cái gì đã giúp cho con người tự mở cho mình cái giây trói vô hình đó?

Một cuộc bàn cãi sôi nổi chưa từng có đã xảy ra trên Thiên đình.

— Có lẽ trong khi tạo ra con giống này — một số vị Thần có ý kiến — Thượng đế đã lỡ tay nắn cái đầu hẵn quá!

Một số ý kiến khác:

— Không phải là tại cái đầu to. Đầu các con giống khác chẳng to hơn sao. Có lẽ có chất gì đã lăn vào trong chiếc đầu kia trong lúc Thượng đế nặn.

Một ý kiến khác ngược hẳn lại. Số này cho tất cả là do đôi tay. Những làng mạc phố phường, lâu đài, các công trình lớn nhỏ dưới kia là kết quả của đôi bàn tay khéo léo hay lam hay làm...

Nếu chỉ có đôi bàn tay thì không đủ. Một phái có ý kiến là do sự kết hợp của đôi bàn tay và cái đầu kỳ lạ.

Cuộc bàn cãi còn tiếp tục lâu. Các ý kiến đều có phần đúng. Nhưng khốn nỗi, không một ý kiến nào giải thích được thỏa đáng cái gì đã mở trói cho con người. Thượng đế rất phiền. Suy cho cùng, bao nhiêu ý kiến đều quy về lỗi ở Thượng đế. Ngài đã nặn nhầm một con giống nguy hiểm. Chẳng lẽ thủ phạm lại chính là Thượng đế hay sao? Thượng đế nhớ như in cái hình mẫu của con giống mình nặn ngày trước nó có khác gì một con vượn ngày nay lấm đâu, không thè nào hoàn toàn đồ lỗi cho Thượng đế được.

Vàng, lõi không phải ở Thượng đế. Các vị Thần làm sao hiểu được rằng chính cái vòm xanh bao la, cao lồng lộng trên kia đã ngày đêm kêu gọi, khơi dậy trong con người cái mơ ước thoát khỏi sợi dây xích vô hình của Thần Đất. Chính mơ ước,

tưởng tượng là sức mạnh vô hình đã chấp cho con người dội cánh bay lên cao, thăng được sức hút vô hình buộc chặt muôn loài từ thế hệ này qua thế hệ khác vào Trái Đất.

Ước mơ được bay lên đã cho con người sức mạnh.

Vậy thì lỗi không phải ở Trời hay ở Đất.

Dẫu sao thì Thượng đế cũng thăm cảm ơn dội cánh của con người đã một lần cứu ngài thoát chết.

14-5-1975

## MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
1 — CHIẾC GƯƠNG TRUNG THỰC	3
2 — BỐI HÀI THẦN	8
3 — CÔ BÉ VÀ CÁNH BƯỜM	14
4 — CƠN GIẬN CỦA THƯỢNG ĐẾ	19

GIA : od35